

תולדות התכנון, הנוף והמרחב בארץ ישראל במאה ה-20

HISTORY OF ISRAELI PLANNING AND SPACE: URBANISM, LANDSCAPE, INFRASTRUCTURE

סמסטר ב' תשע"ח

2 ש"ס

מס' קורס 0881.3509.01

סוג המסגרת: שיעור

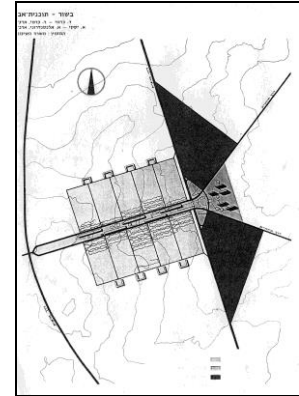
שם המרצה: ד"ר רועי קוזלובסקי

טלפון:

דואר אלקטרוני: rkozlov@post.tau.ac.il

שעות קבלה: לפי תאום מראש בדוא"ל

תיאור הקורס

קורס זה, המשלים את ההיסטוריה של האדריכלות בארץ ישראל, בוחן את קנה המידה הגדול מעבר לעיצוב של הבניין הבודד או הקומפלקס האדריכלי. בניגוד לתפיסה הרווחת שישראל בנויה באופן כאוטי, בלתי יעיל ולא מאורגן, המרחב הישראלי הצפוף הינו אחד מהמתוכננים ביותר בעולם, וניתן לטעון שהדיסציפלינה המודרנית של התכנון שימשה ככלי מרכזי של התנועה הציונית לקידום מפעל ההתיישבות, המודרניזציה חברתית וכלכלית, ונרתמה למאבק הטריטוריאלי עם מדינות ערב והאוכלוסייה הלא יהודית.

מטרת השיעור לתת תמונה היסטורית רחבה של המערכות הגדולות המרכיבות את המרחב הישראלי: תכנון ארצי, עירוני וכפרי; מערכות תשתית של מים, אנרגיה, תחבורה, תקשורת, רווחה והגנה; ומערכות נופיות ואקולוגיות. הקורס מאורגן באופן תמאטי וכרונולוגי, וקושר את התכנון וארגון המרחב בישראל בסוגיות חברתיות, כלכליות, תרבותיות ופוליטיות, אך גם ביחס לשיח התכנוני הבין לאומי, על מנת לחקור כיצד רעיונות ומודלים תאורטיים שפותחו באירופה וארצות הברית הותאמו לקונטקסט הספציפי של ישראל.

This course complements the history of Israeli architecture survey, by studying the larger scale beyond the architecture of single buildings. Despite its chaotic appearance, Israel is one of the most intensively planned territories in the world, and in fact, the Zionist movement itself was initiated by a plan. The course provides an historical survey of development of large scale systems that constitute Israeli space: national, urban and rural planning; large scale infrastructures of production, transportation, communications, utilities, recreation, welfare and warfare; ecological systems and landscapes.

Organized thematically and chronologically, it provides both a planning history of the Israeli territory, using planning activity as a document of social and political history, and a history of Israeli planning, critically examining its mode of knowledge, power and expertise, by contextualizing it in relation to social, political, and military conflicts.

דרישות הקורס

נוכחות ומבחן. סטודנטים שיחסירו יותר משלושה שיעורים (20%) ללא אישור בכתב, לא יוכלו לגשת לבחינה.

מרכיבי הציון הסופי

100% בחינה מסכמת.

1. 4.3.18 שיעור מבוא: סיכות ויתדות

חלק א': מרחב עותומני ומנדטורי 1878-1948

2. 11.3.18 עיור ומודלים התיישבותיים בתקופה העותומנית

3. 18.3.18 אורבניזם מודרניסטי במרחב המנדטורי

4. 25.3.18 טריטוריה ומאבק: מצודות טיגארט, חומה ומגדל, תכניות חלוקה

חופשת פסח

חלק ב': מרחב ממלכתי 1948-1967

5. 8.4.18 מרחבי חרום: המעברות, מחנות הפליטים ומשרד התיכון.

6. 15.4.18 תכנית שרון א' - המרחב העירוני: מפעל השיכון ועיירות פיתוח

7. 22.4.18 תכנית שרון ב' - מרחב הספר: חבלי התיישבות, תשתיות חקלאיות ונופיות

8. 29.4.18 ממלכתיות ומגזריות: מערכות רווחה והשכלה, תיעוש והמערך הצבאי-מדעי

חלק ג': מרחב הלאומי 1967-1985

9. 6.5.18 המרחב האתנוצנטרי: ירושלים, התנחלויות, התיישבות בסיני, וייהוד הגליל

10. 13.5.18 הפרטה: בנה ביתך, פיתוח תאגידי, פרוור וכלכלת הצריכה

חופש שבועות

חלק ד': גלובליזציה 1985 - 2000

11. 27.5.18 המזרח התיכון החדש: ליברליזציה, תכנית ישראל 2000, תשתיות לאומיות 'קשות' ו'רכות'

12. 3.6.18 עולם-מקום: גלובליזציה וזהות מקומית

00.6.18 בחינה מועד א'

00.7.18 בחינה מועד ב'

רשימת ספרות

אילן טרואן, עיצוב ההתיישבות הציונית, 2013

צבי אפרת, הפרויקט הישראלי: בניה ואדריכלות 1973-1948

הרצל, אלטגוילנד

הנדסה ואדריכלות: עיתון אגדת האנג' גרים והארכיטקטים בישראל

בני מוריס, לידתה של בעיית הפליטים הפלסטינים, 1949-1947

חיים דרין-דרבקין, שיכון וקליטה בישראל תלש-תשל

הדס שדר, אבני הבניין של השיכון הציבורי, 2014